

ԻՐԱՄՈՒՆՔ

ԼՐԱԳՐՈՅ ՇԱՐԱԹՕՐԵԱՅ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾԸ

Ա. ՏԱՐԻ

ՇԱՐԱԹ 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1896

ԹԻԻ 25

ԼՕՐՏ ՍՕԼՁՊԵՐԻԻ ՃԱՌԸ

Մեր վերջին թիւով հրատարակեցինք Անգլիոյ նախարարապետին վերջին ճառին մէկ համառօտ քաղաքական, զոր հեռագիրը հաղորդած էր մեզ: Այժմ՝ եւրոպական լրագրողներու մէջ տեսնելով ճառին ամբողջութիւնը, հարկ կը տեսնենք մեր ընթերցողներուն հաղորդել անոր մէկ քանի կարեւոր մասերը, զոր հեռագրական քաղաքական տեսնելու քաղաքական ճառն էր:

— Անգլիոյ համար, ըստ Լօրտ նախարարապետը, եւրոպական համաձայնութեան յարելէ զոտ՝ ուրիշ իմաստուն ընթացք մը չի կայ: Եթէ եւրոպական տէրութիւնները գործել ուզեն, անոնք ունին այնպիսի միջոցներ, զոր մէջ չունինք: Եթէ անոնք չունեն գործել, եթէ տուր-կութիւններ ընեն առանձին գործողութեան մը դէմ, Անգլիա առանց մէկ քանի քաղաքական յայտարարութեան մը, այլ եւ եւրոպական պատերազմ մը յարուցանելու վտանգին կ'ենթարկուի: Կը կարծենք թէ, որքան կրնանք, միւս տէրութեանց հետ գործելով, պիտի հասնինք այն նպատակին, զոր առաջագրած ենք. բայց չենք կրնար պատասխանատու ըլլալ տէրութեանց համար, որոց գործերուն վրայ հակելու իրաւունքը չունինք եւ կը մերժենք այն գաղափարը թէ պարտինք զօրաւոր տէրութիւններ ստիպել ընդունելու՝ մեզի փափաքելի երեւոյթ ամեն քաղաքականութիւն:

Ես երբեք չըրի ձեռնարկ մը, որով Անգլիա պարտականութիւն ստանձնած ըլլար առանձին գործելու. սկզբունքով չեմ մերժեր առանձին գործելու քաղաքականութիւնը, բայց քաղաքական ներկայ կացութեան մէջ, առանձին գործողութիւնը մեծ անխոհեմութիւն մը պիտի ըլլար:

Չեմ կրնար ըսել թէ ինչ պիտի ըլլայ տէրութեանց միաբան գործողութեան արդիւնքը, բայց առանց համաձայնութիւնը տեսլի քան երբեք լաւ վիճակի մը մէջ է՝ բառնալ կարենալու համար այն սոսկալի աղէտը որուն ենթարկուած է Եւրոպայի հարաւային արեւելքը:

Կը կարծեմ թէ ռուս կառավարութիւնը մեզ հետ համակարծիք է Արեւելքի սարսափելի դէպքերուն եւ այն կացութեան մասին, զոր պարտինք ջանալ հաստատելու թուրքիոյ մէջ, թէեւ կան կարծիքի տարբերութիւններ այն միջոցներու մասին, զոր հարկ է գործածել նպատակին հասնելու համար:

Ինչպէս արդէն անցնալ տարի ըսի, միմիայն Սուլթանութեան միջոցաւ կրնանք յուսալ թուրք կայսրութեան քրիստոնեաներուն եւ իսլամներուն տալու լաւ կառավարութիւն մը:

Թուրք կառավարութիւնը բարենորոգման խոստումներ տուաւ. բայց եթէ այդ խոստումներ չկատարուին, չեմ կրնար ըսել թէ Եւրոպա ինչ գործնական միջոցներ կրնայ գործածել խոստումները իրագործելու համար: Վեց մեծ տէրութեանց իմաստութեան կը փայտորոշել այդ միջոցները: Կը յուսանք որ անոնք պիտի յաջողին կասեցնել թուրք կառավարութեան ներկայ ընթացքը, անոր՝ մինչեւ անդունդ հասնելէն առաջ:

ԲԱԹՐԻԳ ԻՆԹԵՐՆԱԿԸ

Կէչէն բէնձէնպիսի կիւնիւ Ազգ. երեսփոխանական ժողով թէճէմիւն օրու զէ 62 երեսփոխանաւորն իշխութեամբ իլէ, սապըզ էրգըրմ առաջնորդը վէ Արմաշ գաղափարներն նաղըրը Մաղաթիա Եպիս. Օրմանեան 48 գուրա իլէ բաթրիգ ինքնապ օլունմուշ տըր:

Պու ինթիսապտա՝ Տեղապահ Բարթողիմէոս 10 վէ Գրիգորիա Եպ. Յովհաննէսեան 4 գուրա գաղանմըշտը տըր:

ՍԹԱՆՊՈԼ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ

Բուսիա, Աստրիա, Ինկիլթերա վէ իթալիա սէֆիրլերինն շուսըրատա Սթանպուլտա պուլընմա մալարը, թէպատի էճնէպիլէինն իսթիրահաթընը իսլալ վէ պիհու գուր իթմէքտէ իմիշ:

Գօրէսթօնուսն քօյիթիգին Ըս.

Թանպու մուխպիրինն իշարընա կէօրէ՝ Սէֆիրլերին Սթանպուլտա պուլընմա մալարը՝ տէվլէթլեր վէ թուրքիա պէյնիստէ մէսաիլի մալիմէ հազըրնտա ճէրէհան իսէն միւզաքքէրէ վէ մուսալէլէրին իճրասընա մանի օլմայաճազ տըր. մուսալէլթ տէվամ իտէճէք իսէտէ, անըն սէմէրէսի բէք չապուգ մէյտանա չըգամայաճազ տըր:

Կէչէն սէնէ վուգուաթընտան տօլայը Պիթլիս Առաջնորդընը իտում ճէզասընա մաճըլմ իտէն իլամ՝ մաճըլմէի թէմիլգտէն թաւաթիգ օլընմըշ տըր:

Սթանպուլ սօն վուգուաթընտան տօլայը մաղնուլարը թաճթը մուհաքէմէյէ ալմազ վաղիֆէսի իլէ թէշթիլ օլընմըշ օլան մաճըլմէի ֆէվզէլատէ՝ 4 կիւն մուգատտէմ իտաքէօյ քարոզիլի Գիւր. Եգնիկ եպիսկոպոսը իտամ ճէզասընա (մա. հուան) մաճըլմ իթմիշ տըր:

ՄԻԻԹԵՆԵՎ ՎԻՑԷ

Թէլէկրաֆարըն վէրտիկի մալիմաթա կէօրէ՝ Կիրիտին պաղը մաճալլէրինտէ եաֆթալար տաղըլուպ, իսլամլարը իսթիրաթիյանլաւա գարըն տին ուղուրընա մուհալէպէյէ տալլէթ իտէրլէր իմիշ:

Սթանպուլտաքի Բուս էլլիսի Մ. Նէլիտօֆըն Բէթրապուրկա կիթմէսի իւղլէրինէ՝ Բէթրապուրկըն Ֆըրանսըզ էլլիսի տալի Բարիստէն մաճալը մէմուրլէյէթինէ աղիմէթ իթմիշ տըր: Էլլիլէրին պու եօլճըլըզլարը իքի տէվլէթ պէյնիստէ թաճթը միւզաքքէրէտէ պուլընան թուրքիա մէսէլէսինտէն տօլայը օլտըզը անլաշըլմըշ տըր:

Տէյիլի քէյէկրաֆըն գապուլ իթտիկի պիր թէլէկրաֆ կէօրէ՝ Բուս սէֆարէթհանէսինն պաշ թէրճի. մանը Մ. Մաքսիմօֆըն Տիյունը ումուլիյէ իտարէսինն տալիլ օլընաճաղընա տալի շայէա կէզմէքտէ իմիշ:

Մօրնիկի քօսթ կաղէթասը 1876տա իճրա օլընուպ տէ պիլ ալիէրէ թաթիլ օլընան Գանունըն էսասիի

պաղը թուրքլէրին թալէպի իւզրէ եէնիտէն մէվգիի իճրայա գօյմազ իշիւն Սուլթանըն պիր իրատէ չըգարաճաղը սէօյլէնմէքտէ օլտըզընը պիլտիրիյօր:

Ինկիլթէրա վիւքէլասընտան Մ. Պալֆուր պիր նուլթգ իրատ իտիւպ էրմէնի մէսէլէսի հազըրնտա իճրատը լաղըմ կէլէն մուսալէլէ պիւթիւն էվրոսանըն իթթէֆազը իլէ օլմալը տըր, հալպուքի տիկէր պէօյիւք տէվլէթլերին ինկիլթէրայա էմիլիյէթլերի եօզ տըր տէմիշ: Ինկիլթլէր պիւթիւն էվրոսայա գարըն իլանը հարպ իտէմէզլէր վէ իթսէլէրտէ՝ պուլնուն էրմէնիլէրէ ֆայտէլի օլմայաճաղը կիպի, ինկիլթէրայը պէօյիւք մէսուլիլթ ալթընա պըրազըր:

ՊՈԻ ԿԻԻՆՔԻ

ԹԵԼԵԳՐԱՖԻԱՐ

Սթանպուլ 8 նոյեմ:

Օգոստոս 14/26 վուգուաթընտան տօլայը թէշթիլ օլընմըշ օլան մաճըլմէի ֆէվզէլատէ Սուլթանըն իրատէսի իլէ լաղվ օլընտը: Տէրտէսթի մուհաքէմէ պուլընան տալալար մաճըլմէի թէմիլէ հէվալէ օլընաճազ տըր:

Ասքէրլէրէ սիլաճ վէ էլպիսէ թէտարիգի իշիւն իանէ տէֆթէրի քիւշատ օլընմըշ օլուպ, իլք ճէտվլէի կաղէթալար նէշը իթտիլէր: Սատրազամ 500 վէ Շէյիլ իւլ իսլամ 400 լիւր իանէ վէրմիշլէր, տիկէր վիւքէլա վէ 3 իսթիրաթիյանլար տալի իմզալամըշլար տըր:

Բարա պուլընմաղը սէպէպլէրէտիլլէրին էքսէրիսի հոկտեմբեր 30 տա պըրազըլտը վէ տիկէր գըսմըտա աղ կիւնտէն պըրազըլաճազ տըր:

Կիրիտ մաճըլմէլէրինն իսլաճը իշիւն թէշթիլ օլընաճազ գօմիսիճա աղա թային օլընան իքի թիւրք մէմուրլարը լաղըմ կէլէն հիւսնի աճալէ մալիգ օլմատըզլարը սէպէպլէ՝ էլլիլէր անլարըն թալիլինէ գարըն իթիլաղ իթտիլէր:

Մէհաքիմ վէ Ժանտարմա թէշթիլ վաղիֆէսի իլէ միւքէլլէֆ օլան գօմիսիճալարըն Կիրիտէ աղիմէթի կէլէճէք հաֆթայա թէլէսիլ օլընմըշ տըր:

